

РЕЦЕНЗИЯ

- за научноизследователската и преподавателска дейност
- на доцент д.н.к Веселин Иванов Тепавичаров
- кандидат за академичната длъжност „професор“ в Софийски университет „Свети Климент Охридски“ по професионално направление -3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етнография – политическа етнология), обявен в ДВ, бр. 65 от 16. 08. 2019 г.
- за нуждите на катедра „Етнология“ – Исторически факултет

Рецензент : Ирина Колева Колева, проф. д-р – СУ „Св. Климент Охридски“
професионално направление - 1.2. Педагогика /Теория на възпитанието и дидактика
E-mail – ikkoleva@uni-sofia.bg

В конкурса за заемане на академичната длъжност: „професор“, документи е подал един кандидат – доцент д.н.к Веселин Иванов Тепавичаров. Предоставените документи, от страна на кандидата, са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото прилагане, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и препоръчителните изисквания на Историческия факултет. Представеният пакет от документи отговоря на минималните национални изисквания за съответната научна област и допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“.

I. Обща характеристика и професионална биография на кандидата

Кандидатът за академичната длъжност „професор“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ по професионално направление -3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етнография – политическа етнология), доц. д.н.к Веселин Тепавичаров е завършил специалност „История“ с допълнителна втора специалност: „Български език“, квалификация: специалист по история и преподавател в средните училища, профил – история на балканските народи.

От 1982 до 1985 е работил, като асистент по история (преподавател по история на БКП и история на България) - СУ „Св. Климент Охридски“ – Исторически факултет.

Последователно 1985 – 1989 е работил като старши асистент, 1989 – 1991 – главен асистент по история, 1991 – е избран за главен асистент по етнология към катедра „Етнология“.

През 1989 година е придобил ОНС „доктор“ (кандидат на историческите науки) – ВАК – Министерски съвет, а от 2016г. е доктор на науките за културата. 3.1. Социология, антропология и науки за културата (етнология – етнография), със защитен дисертационен труд на тема: „Политическа антропология на привържениците на СДС“.

От 2001 година е доцент по научна специалност 05.03.14. Етнография, ВАК – Министерски съвет.

От 2007 до 2015 година е ръководител на катедра „Етнология“ към ИФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

От 2012 г. до 20.11.2019 е бил член на контролния съвет на СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2003 година и до момента е член на ФС на ИФ. Член на комисия за образователна интеграция на малцинствата – МОН (2009 -2012), член на международната асоциация на антрополозите. Директор на ОНИСПЦ „Родопи“, към СУ „Св. Климент Охридски“ от 2011г. и до сега.

Номиниран ес диплом за изключителен принос в областта на етнологията и образованието от Националното етнопедагогическо сдружение „ проф. д-р Иван Шишманов“/ 2012/, както и : благодарствена грамота от граждански комитет – гр. Етрополе/2016/, и сертификат от „Дружество за работа в интеркултурна среда“, относно участие в национален семинар – МОН./2013/ и други.

Представената професионална биография на кандидата е доказателство за изградени компетентности в областта на историческото и етнологичко знание, а в план – личностни компетентности, особеност на професионалните изяви на доцент д.н.к Веселин Тепавичаров е постигнатото хармонизиране на постижения във всички основни направления на неговата дейност: научна, изследователска и преподавателска.

II. Дидактическа рефлексия на научната продукция на кандидата.

Единственият кандидат по конкурса за „професор“ има общо 41 публикации, в това число 4 монографии (една в съавторство), 12 студии (една на английски език), 25 статии (6 в реферирани списания и сборници), общо 4 на английски език. Всички публикации са от информационната система „Авторите“ при СУ „Св. Климент Охридски“. В действителност публикациите на кандидата са много повече, но по негова преценка той е представил онази част от тях, която е референтна към темата, по която се кандидатства в рамките на конкурса.

От представените публикации за академична длъжност „професор“, доцент д.н.к Веселин Тепавичаров представя :

- една монография със заглавие: „Носталгията по социализма в България“, изд.,София.,2019.
- 3 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световните бази данни с научна информация- EBSCO
- 6 статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране.
- 9 студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране и публикувани в редактирани колективни томове.

Две от тях са посветени на етнопедагогическите аспекти на училищното и висшето образование (реферирани и индексирани)

Кандидатът е научен ръководител на над 20 магистърски тези (дипломни разработки) на студенти на степен ОКС – „Магистър“ по политическа етнология и потестарно-политическа етнология (по индекс -Normal 0 21 false BG X-NONE X-NONE). Те са по професионално направление -3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етнография – политическа етнология)

От представената документация за цитирания е налице **висок фактор** за разпространение на неговите авторски идеи и концептуални постановки на национално и

транснационално равнище, както в академичните среди, така и в системата на етнологичното знание.

Трудовете на доцент д.н.к В. Тепавичаров притежават над 200 цитирания и позовавания в национални и транснационални информационни траектории, от които 5 в Google_Scholar и Google_Books, THE PHILOSOPHER'S INDEX, ИНИОН – РАН, SOCIOLOGICAL ABSTRACT, SOCIAL SERVICES ABSTRACTS, WORLDWIDE POLITICAL SCIENCE ABSTRACTS, PAIS INTERNATIONAL AND LINGUISTIC AND LANGUAGE BEHAVIOR ABSTRACTS и ERIH PLUS.

Налице е научният принос на кандидата и неговата публикационна активност в областта на политическата етнология, относно популяризиране на неговите идеи и изискуемото ниво на наукометричния показател - h – индекс. /6/

Участвал е като член в 12 научни журита за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и академични длъжности „доцент“ и „професор“ в рамките на СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий“, ПУ „П. Хилендарски“ и Институт по етнология и фолклористика с етнографски музей към БАН.

За неговите трудове има три отзива в националния печат.

Публикациите на кандидата не само разширяват и задълбочават, но и оптимизират с редица иновативни акценти политическата етнология. Тези за придобиване на ОНС „доктор“ и АД „доцент“ изследват понятийните и технологичните реалности и парадокси на политическата етнология, като маркер за етнографското изследователско поле на знанието.

Предложените ми за рецензиране статии в съавторство демонстрират умението на кандидата за научно - изследователска *работа в екип с модераторски функции*. Те са индексирани и реферирани, както и притежават съответната цитируемост.

Всички научни трудове на автора са в рамките на професионално направление-3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етнография – политическа етнология) и се отличават с изключителна дълбочина, компетентност и сериозно познаване на българския и световен опит в областта на политическата етнология.

Основни теми, обект на трудовете на доц. д.н.к Веселин Тепавичаров са:

- потестарно - политическа аспекти на политическите субкултури
- традиционната властова система в България
- обособяване на отделните политически групи в българското общество и тяхната характеристика
- властови отношения и управление в родово-племенните общества:
- етнопедагогическите измерения на образованието в интеркултурна среда.
- социкултурна компетентност на учителя и родителя в интеркултурна образователна среда
- педагогически измерения на етнологията и нейното целеполагащо се място в българската образователна система и други.

Тематиката на представената научна продукция е актуална и значима. Тя представя доц. д.н.к В. Тепавичаров, като интердисциплинарен изследовател, работещ в областта на политическата етнология, етнопедагогиката, етноандрагогиката и антропология на образованието.

Монографиите и учебните помагала са със следните адресати: етнологзи, политически антрополози, студенти от ОКС – „Бакалавър“ и ОКС -,„Магистър“ и специалисти на всички нива на общинската и държавната администрация.

Изследванията на доц. д.н.к В. Тепавичаров са изключително актуални и значими, предвид европейската визия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства, европейското пространство за образование до 2025 г., рамката за действие „Образование 2030: „Към приобщаващо и равноправно качествено образование и учене през целия живот за всички“, както и европейските ключови компетентности, дефиниращи интеркултурната образователна среда, като основа за усвояване на ценностни инстанции и социални умения, заключения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно приобщаване в условията на многообразие с цел постигане на висококачествено образование за всички (2017/С 62/02).

Публикациите представят доц. д.н.к В. Тепавичаров като *реформаторски тип учен*, лансиращ нови концептуални идеи пред специалистите в областта на политическата етнология и етнопедагогическите измерения на взаимодействието в интеркултурна образователна среда.

Разработените и апробирани научни изследвания представят оригинални и иновационни по своя характер идеи, които имат пряко отношение към реализирането на европейски и национални стратегически и директивни документи, и стандарти в тази област, като ЗПУО (2012), ДОСГЗЕИО, ДОСПО и други.

III. Учебно-преподавателска и обучителна дейности

На равнище ОКС „Бакалавър“ при ИФ, доцент д.н.к В. Тепавичаров е разработил учебните програми и преподава по дисциплините:

1. За ОКС „Бакалавър“: Извъневропейска етнология; Етнология и политика; Етнология; Антропология на социализма

2. За ОКС „Магистър“: Национално митотворчество и държавна политика; Национална сигурност на Балканите; Национална сигурност в социалистическа България; Политическа антропология

3. ОНС „Доктор“: Методика на теренното етнографско изследване; Историческа антропология; Етнология и история

Автор е на учебен план по „Етнология и културна антропология“. Разработваните от него учебни програми се отличават с *реформаторски идеи и актуалност*.

Участвал е на национално равнище, като ръководител на проект - „Обучение на учители за формиране на знания, умения и компетентности за работа в интеркултурна среда“ // МОН/ВГ051Р0001-3.1.03-0001 „Квалификация на педагогическите специалисти“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ – обучени 4 500 учители от средищни, защитени и общообразователни училища. Бил е и обучител по този проект в няколко града (2012 – 2014). Обучил е и 67 педагогически специалисти по проект на СО по дисциплината: „Интеркултурно образование“ (2018).

Участвал е в следдипломна квалификация на учители за придобиване на трета степен на професионална квалификация по профила на обявения конкурс (2017 -2018).

Бил е ръководител и е обучавал родители и учители по проект на ЦОИДУЕМ - МОН - с тема : „Етнопедагогически модел за работа с родители“ // договор:БС 33.13-3.1./2013-2014.

Научен ръководител е на четири докторанти - успешно защитили докторски дисертации в годините: 2010-2018. Понастоящем е научен ръководител на шест докторанти към катедра „Етнология“.

Организира обучение на магистри от КАЗНУ „Ал Фараби“ (Р. Казахстан) в рамките на едногодишна специализация по културна антропология (Факултет по философия и политология) с цялостен пакет учебни програми и теренна практика (през 2012 г.).

По всички водени учебни дисциплини кандидатът има издадени учебни помагала, а многообразието от курсове се фокусират, около политическата етнология и нейните проекции в образователното пространство. Това потвърждава **високата ерудиция и специална професионална подготовка** на доц. д.н.к В. Тепавичаров.

В своята преподавателска дейност той използва, създава и апробира съвременни педагогически технологии. Личната и преподавателска техника е ориентирана към прилагането на рефлексивни методи в кооперативен, интелектуален, комуникативен и личностен аспекти. Притежаваната от него **емоционална интелигентност** му позволява да преподава с вещина на различни групи обучаеми. Той е търсен и авторитетен лектор по проблемите на политическата етнология, етнопедагогическите аспекти на педагогическото образование на учители, родители и ученици, което се потвърждава от посочените обучения на педагогически специалисти по европейски и национални проекти на ФНИ, МОН и квалификационни курсове, организирани от НПО сектора и държавни институции. Негови програми са одобрени и намират място в регистъра на МОН за квалификация на учители (ЦИК: ЦКПС:ЦОК и други).

Професионалните му компетентности и лично педагогическо майсторство са доказателство за успешни обучения и на ученици.// по проект на ФНИ - МОН – „Традициите в крак с времето“ (историко-етнологички проект за лятно училище/2009 – 2012, ръководител на проектната дейност).

IV. Оценка на основните научни приноси на кандидата

Научно – приложните изследвания на доц. д.н.к В. Тепавичаров са реализирани в следните направления:

✚ Политическа етнология.

□ Теоретични акценти:

- Обосновава историко-етническата основа на културните процеси, които са в основата на изграждането на политическата култура на конкретната политическа група или субгрупа.
- Създава авторска методологична разработка за конструирането на изследването и собствен теоретичен модел за понятието „политическа субкултура“; анализ на политическите процеси и на някои политически партии и общности в контекста на прехода след 1989 г..
- Представя нова оригинална версия за понятието „политическа субкултура“ и/или „политическа субгрупа“.
- Разграничава политическите субкултури от други политически общности, които нямат характеристиките на субкултура, а са само политическа група.

- За първи път в българската етнология се въвежда понятието „ниво на интензивност“ на идентичността, според което се степенуват различните идентичности при хората.
- Допринася за етносемантичния обем на термина „модернизация“ в годините на тоталитарния социализъм и функциите на тази „модернизация“.

□ **Изследователски проекции:**

- Събира, структурира, класифицира и анализира теренен етнографски материал и някои други източници, които също могат да се считат за емпиричен принос, поради въвеждането в обръщение на нова информация.
- Въвежда за първи път огромна емпирична информация и преди всичко теренен етнографски материал, събиран повече от двадесет години от автора и екипи под негово ръководство („СДС – това съм аз“, „Носталгията по социализма в България“)
- Доказва как едно етноложко/антроположко изследване може да бъде национално представително и да покрива терминологично антропологическото понятие за „емпирично насищане“.
- Събрана е теренна етнографска информация от невралгични точки на бежанските потоци в България и са изследвани процесите на межкултурна рефлексия.
- Изследвана е локалната идентичност в съвременността (по примера на гр. Етрополе и неговите жители; по примера на селата в Централните Родопи; по примера на населените места в Странджа, Сакар, Североизточна и Северозападна България).

 Етнопедагогика и антропология на образованието.

□ ***Теоретични акценти***

- Обоснована е педагогическата роля на етнологията и нейното имплантиране в процеса на педагогическо взаимодействие в системата на училищното образование (проектът е с кодово наименование ДТК 02/13 от 16.12.2009 г. „Традициите в крак с времето (историко- етноложки проект за лятно училище за изучаване на регионалното културно историческо наследство и националните традиции)“.
- Обособена е ролята на етнологията за превенция на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система деца и ученици.
- Предложени са актуални идеи за съвременното българско митотворчество.

□ ***Изследователски проекции***

- Научно-приложен принос, спрямо преодоляване на етноцентризма в учебниците от историческия цикъл и превенция на процесите на радикализация.
- Реформиране на учебните планове и програми в системата на училищното и висшето образование по посока интеркултурни проекции.
- Обосновава механизми за изграждане на система за толерантност и етническа чувствителност между различните групи в българското общество на основата на неговите проучвания в Централните Родопи.

 Етноандрагогика

□ ***Теоретични акценти***

- Анализирана и актуализирана е проблематиката на интеркултурното образование на родители.

- Представени са процесуално-технологични характеристики за взаимодействие в интеркултурна образователна среда.
 - Извършена е понятийна обосновка на процеса за повишаване педагогическата култура на родителите: „мотивационна рефлексия“; „етнопедагогическа антиципация“.
 - Създадена програма за педагогическо образование на родителите.
 - Разработени етноложки проекти на социално - педагогически тренинг за взаимодействие с родители.
 - Внедрен концептуален етноложки подход за реализация на модела.
- **Изследователски проекти**
- Апробиран на национално равнище теоретико-експериментални модел за педагогическо образование на учители и родители.
 - Разработени са диагностични процедури за проучване на ценностните ориентации на родители от етнически общности и групи.
 - Разработени и внедрени продукти – варианти за реализация на образователното съдържание, наръчник на учителя и на учителя за етнопедагогическо взаимодействие в интеркултурна среда.
 - Разработен и внедрен обучителен пакет (учебно помагало) за педагогическо /само/образование на учители и родители в интеркултурна образователна среда.

Монографиите, студиите и статиите в определящата си част са резултат от собствена научно-изследователска дейност на кандидата.

Доцент д.н.к В. Тепавичаров е разпознат и приет в качеството си на консултант и преподавател в средите на водещи образователни институции, общински структури и организации. Приносен момент в научното творчество на доц. д.н.к В. Тепавичаров е **синкретичното представяне на разработваните от него етноложки и етнопедагогически проблеми.**

В своята преподавателска дейност той използва интерактивни и иновативни технологии и техники, и е разпознат от студенти и учители, като водещ специалист в областта на етноложкото знание. Учен и преподавател с **оригинален почерк и задълбоченост в своите научни търсения.**

Актуалността и значимостта на научните приноси на кандидата за мен са безспорни.

Предложените монографии, статии, студии и учебни помагала притежават, както **теоретичен, така и практичен принос** и могат да се използват от широк кръг специалисти, работещи в областта на политическата етнология, антропология на образованието и етнопедагогиката.

Научните приноси, на доц. д.н.к В. Тепавичаров, рефлексират представата ни за един ерудиран и **реформаторски тип преподавател**, с установка за научна дейност, интегрираща различни области на знанието.

Научният принос на кандидата не е само на теоретично равнище, защото всички негови научни иновации в план - политическа етнология (и етнопедагогически ракурси на политическата етнология) са апробирани в практиката и получили своята популярност в правителствената и неправителствената сфера (одобрени от МОН учебни помагала и учебни програми за учители, родители и образователни материали за ученици).

Въпросът ми към кандидата е: „Според Вас, възможно ли е приложение на ценностно-ориентираният подход при обучението на студентите от специалност „Етнология и

културна антропология“, предвид маркерите на българската политическата рефлексивна картина ?“

Кандидатът е ръководил научно – изследователски и образователни проекти (1 европейски, 6 национални и 4 вътрешно университетски проекта).

V. Заключение

Кандидатурата на доц. д.н.к Веселин Иванов Тепавичаров, неговите научни и преподавателски приноси, представени чрез публикациите, и преподавателският му профил отговарят на областта и професионалното направление, което свидетелства че той може да бъде избран за професор по обявения конкурс.

Преподавателската и научна дейност на кандидата и постигнатите от него академични резултати ми дават основание **убедено да препоръчам** на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Исторически факултет, да избере доцент д.н.к Веселин Иванов Тепавичаров за заемане на академичната длъжност „професор“ в Софийския университет „Свети Климент Охридски“ по професионално направление -3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етнография – политическа етнология)

28.11.2019 г.
гр. София

Рецензент:
(проф. д-р И. Колева)